

ZAGADNIENIA NA EGZAMIN DLA KLASY 7

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE:

- rozpoznawanie rodzajów literackich: epika, liryka i dramat; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie omawianego utworu do odpowiedniego rodzaju;
- rozróżnianie gatunków epiki, liryki, dramatu, w tym: powieści, mitu, pamiętnika, komedii, fraszki, sonetu, pieśni, trenu, ballady, tragedii – i wymienienie ich podstawowych cech oraz wskazywanie cech gatunkowych czytanych utworów literackich;
- wskazywanie elementów dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- rozpoznawanie w tekście literackim: epitetów, przenośni, porównań, apostrofy, powtórzeń (w tym anafory) i wyrazów dźwiękonaśladowczych, uosobień, ożywień i objaśnianie ich roli, porównania homeryckiego, symbolu, alegorii i określanie ich funkcji;
- znajomość pojęcia komizmu, rozpoznawanie jego rodzajów w tekstach oraz określanie ich funkcji;
- określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej oraz znaczenia symbolicznego w tekstach kultury;
- wykorzystanie w objaśnianiu sensów tekstów literackich elementów wiedzy o historii i kulturze, potrzebnych kontekstów (np. biograficznego, historycznoliterackiego, filozoficznego, społecznego);
- interpretacja dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- omówienie elementów świata przedstawionego (czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia) poznanych utworów;
- omówienie obrazów poetyckich w poezji;
- rozpoznawanie elementów rytmizujących wypowiedź: w tym wers, strofa, refren, rym (rym męski i żeński, podział rymów ze względu na układ w wersach);
- rozróżnianie wiersza stroficznego i stychicznego (ciągłego) oraz wiersza wolnego;
- objaśnianie sensów przenośnych tekstu;
- opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności;

- wyjaśnienie, kim jest podmiot liryczny, narrator i bohaterowie w czytanych utworach;
- wskazanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech;
- wskazanie i omówienie wątku głównego oraz wątków pobocznych;
- wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach;
- wskazywanie wartości w utworze oraz określanie wartości ważnych dla bohatera;

Lektury obowiązkowe: Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;

Aleksander Fredro, *Zemsta*;

Jan Kochanowski, fraszki: „Na zdrowie”, „Na dom w Czarnolesie”, „Na nabożną”, „Na młodość”, „Na starość”, „O żywocie ludzkim” („Fraszki (...)”), „Na lipę”;

pieśni: „Pieśń świętojańska o Sobótce” (fragment – pieśń panny XII), „Czego chcesz od nas, Panie”, „Nie porzucaj nadzieje”, treny - tren I, V, VII i VIII;

Ignacy Krasicki, *Żona modna*;

Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona*, *Śmierć Pułkownika*, *Świtezianka*, *Dziady* część II, *Stepy akemańskie*;

Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*;

Juliusz Słowacki, *Balladyna*;

Wybrane wiersze poetów: J. Słowackiego, *Testament mój*, W. Szymborskiej *Schyłek wieku*, *Koniec i początek*, *Nic dwa razy się nie zdarzy*;

Lektury uzupełniające (dwie do wyboru):

Agatha Christie, wybrana powieść kryminalna (np. „*Dziesięciu murzyneków*” lub „*Morderstwo o Orient Expressie*”)

Arkady Fiedler, *Dywizjon 303*;

Ernest Hemingway, *Stary człowiek i morze*;

Barbara Kosmowska, *Pozłacana rybka*;

Lloyd Cassel Douglas, *Wielki Rybak*;

Zofia Kossak-Szczucka, *Bursztyny* (wybrane opowiadanie);

André Frossard, *Nie lękajcie się! Rozmowy z Janem Pawłem II*;

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Umiejętności:

- odróżnianie mowy zależnej i niezależnej, przekształcanie mowy zależnej na niezależną i odwrotnie;
- rozróżnianie rodzajów zdań złożonych (podrzędnie i współrzędnie – łącznie z ich typami)

- rozpoznawanie wyrazu podstawowego i wyrazu pochodnego; rozumienie pojęcia podstawy słowotwórczej; w wyrazie pochodnym wskazywanie tematu słowotwórczego i formantu; określanie rodzaju formantu, wskazywanie funkcji formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumienie realnego i słowotwórczego znaczenia wyrazu, rozpoznawanie rodziny wyrazów, łączenie wyrazów pokrewnych, wskazywanie rdzenia;
- znajomość zasad tworzenia wyrazów złożonych, odróżnianie ich typów;
- rozpoznawanie imiesłówów, rozumienie zasad ich tworzenia i odmiany, poprawne stosowanie imiesłowowego równoważnika zdania i rozumienie jego funkcji; przekształcanie go na zdanie złożone i odwrotnie;
- znajomość typów skrótów i skrótowców – określanie ich funkcji w tekście;
- rozumienie znaczenia homonimów;
- rozumienie, na czym polega błąd językowy;
- poprawne przytaczanie cudzych wypowiedzi z zastosowaniem odpowiednich znaków interpunkcyjnych;
- znajomość zasad pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy, pisowni przedrostków i przyrostków oraz zasad poznanych w klasach 4-6 (ó/u, rz/ż, h / ch, wielka litera);

Tworzenie wypowiedzi

Umiejętności:

- tworzenie wypowiedzi z zastosowaniem odpowiedniej dla danej formy gatunkowej kompozycji oraz zasady spójności językowej między akapitami;
- wykorzystanie znajomości zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
- tworzenie spójnych wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, wywiad;